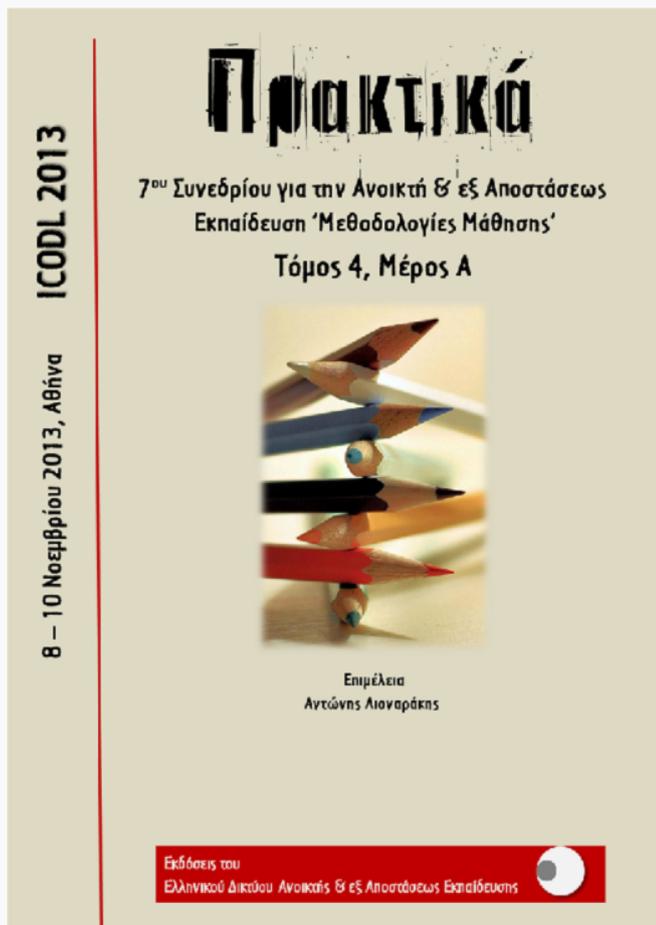

Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Τόμ. 7, Αρ. 4Α (2013)

Μεθοδολογίες Μάθησης

Η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας μέσω
μικτής μάθησης στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας
(ΣΔΕ) Αχαρνών

Χαριτίνη Λιναρδάτου, Σπύρος Παπαδάκης

doi: [10.12681/icodl.728](https://doi.org/10.12681/icodl.728)

**Η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας μέσω μικτής μάθησης
στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) Αχαρνών**

**Teaching Greek Language with blended learning
at the Second Chance School**

Χαριτίνη Λιναρδάτου
MSc., Med
Φιλολόγος, ΣΔΕ Αχαρνών
xlinaard@otenet.gr

Σπύρος Παπαδάκης
Δρ. Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ19
ΣΕΠ ΑΠΚυ,
papadakis@sch..gr

Abstract

At the Second Chance Schools (S.C.S) a number of adult - learners face obstacles in having a consistent attendance. The difficulties are mainly due to personal reasons and professional obligations, which coincide with the evening hours of the school. In order to overcome these obstacles, it is suggested to adopt the model of blended learning at the S.C.S. This article investigates the effectiveness of Greek language teaching by combining face to face and distance education for adult - learners at the Second Chance School of Acharnon in the Prefecture of Attica, in Greece, during the school year 2012-2013. The implementation of the model of blended learning was based on advanced educational technologies, such as the Learning Activity Management System (LAMS). For their distance learning, three (3) digital courses were developed at the LAMS platform; these were supplementary disposed to the adult learners for homework. The results of the research found that a number of adult - learners spent time outside of school, study remotely via internet. This case study indicate improvement of learning outcomes in the Greek language, strengthening of self-confidence of adult learners and change of their attitude towards their participation in programs of lifelong learning.

Περίληψη

Στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε) αρκετοί εκπαιδευόμενοι έχουν εμπόδια στο να έχουν μια συνεπή φοίτηση. Οι δυσκολίες οφείλονται κυρίως σε προσωπικούς λόγους και στις επαγγελματικές υποχρεώσεις τους, οι οποίες συμπίπτουν με τις απογευματινές ώρες λειτουργίας του σχολείου. Προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι να ξεπεράσουν αυτά τα εμπόδια φοίτησης προτείνεται η υιοθέτηση του μοντέλου μικτής μάθησης στα Σ.Δ.Ε. Στο άρθρο αυτό διερευνάται η αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας με συνδυασμό δια ζώσης και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στους εκπαιδευόμενους στο Σ.Δ.Ε Αχαρνών, κατά το σχολικό έτος 2012-2013. Η υλοποίηση του μοντέλου της μικτής μάθησης βασίστηκε σε προηγμένες εκπαιδευτικές τεχνολογίες όπως είναι το Learning Activity Management System (LAMS). Για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση τους, αναπτύξαμε τρία (3) ψηφιακά μαθήματα στην πλατφόρμα του LAMS, τα οποία διατέθηκαν στους εκπαιδευόμενους συμπληρωματικά, για εκπόνηση μαθησιακών δραστηριοτήτων στην Ελληνική Γλώσσα από το σπίτι τους. Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαπιστώθηκε ότι ένας αριθμός εκπαιδευομένων αφιέρωσε χρόνο εκτός του σχολείου για μελέτη από απόσταση μέσω διαδικτύου. Από αυτή τη μελέτη περίπτωσης

διαπιστώνεται βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων στην Ελληνική Γλώσσα, η ενίσχυση της αυτοπεποίθησης των ενηλίκων εκπαιδευόμενων και η αλλαγή στάση τους ως προς τη συμμετοχή τους σε προγράμματα της δια βίου μάθησης.

Λέξεις-κλειδιά: Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση, LAMS, Ελληνική γλώσσα

1. Εισαγωγή

Το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε) είναι ένα καινοτόμο και ευέλικτο πρόγραμμα εκπαίδευσης ενηλίκων. Τα Σ.Δ.Ε υπηρετούν την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού μέσω της εκπαίδευσης με σκοπό να δώσουν μία «δεύτερη» ευκαιρία σε ανθρώπους που δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση. Οι στόχοι των Σ.Δ.Ε είναι η επανασύνδεση με την τυπική εκπαίδευση, η διαμόρφωση θετικής στάσης προς τη μάθηση, η απόκτηση βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων και η πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Το πρόγραμμα εκπαίδευσης διαφέρει από το αντίστοιχο της τυπικής εκπαίδευσης ως προς το περιεχόμενο, τη διδακτική μεθοδολογία και την αξιολόγηση των εκπαιδευομένων. Η συνολική διάρκεια του προγράμματος είναι 2 εκπαιδευτικά έτη. Μετά την επιτυχή αποφοίτηση παρέχεται ισότιμος τίτλος με το απολυτήριο του Γυμνασίου. Η φοίτηση στα Σ.Δ.Ε είναι δωρεάν (Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας. (ΣΔΕ), χ.χ).

Λαμβάνοντας υπόψη, ότι οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι αντιμετωπίζουν εμπόδια στη συμμετοχή τους σε προγράμματα της Δια Βίου Εκπαίδευσης (Καραλής, 2013) εξετάζουμε, κατά πόσο η μικτή μάθηση θα μπορούσε να βελτιώσει την παρεχόμενη εκπαίδευση στα Σ.Δ.Ε. Άλλωστε σύμφωνα με τη φιλοσοφία του προγράμματος σπουδών «το πρόγραμμα είναι ευέλικτο και ανοικτό επιτρέποντας να επαναπροσδιορίζονται συνεχώς οι στόχοι και να τροποποιείται το περιεχόμενο ώστε να προσαρμόζεται στις ανάγκες των εκπαιδευομένων». (Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, Φιλοσοφία και Πρόγραμμα Σπουδών του ΣΔΕ, χ.χ).

Σκοπός αυτής της μελέτης περίπτωσης είναι να διερευνηθεί εάν η εκπαίδευση ενηλίκων που παρέχεται σε μαθήματα που διδάσκονται στο Σ.Δ.Ε Αχαρνών μπορεί να εμπλουτιστεί με μεθόδους εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Ειδικότερα, εξετάζεται η δυνατότητα συμπλήρωσης της δια ζώσης διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στην τάξη με εναλλακτικές μεθόδους, όπως είναι η εκπαίδευση που παρέχεται από απόσταση και βασίζεται σε προηγμένες ΤΠΕ. Πρόκειται για την ανάπτυξη κατάλληλων μαθησιακών δραστηριοτήτων και πολυμορφικού υλικού που παρέχονται στο Σύστημα Διαχείρισης Μαθησιακών Δραστηριοτήτων (LAMS) μέσω του Διαδικτύου. Με αυτή την πρακτική οι εκπαιδευόμενοι έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης και εκπόνησης ατομικών και ομαδικών μαθησιακών δραστηριοτήτων από τον δικό τους Η/Υ στον τόπο και χρόνο που επιθυμούν.

2. Θεωρητικό πλαίσιο

Σύμφωνα με τον Sharma (1997, όπ. αναφ. στους Ξυδιάς & Μανούσου, 2012, σελ. 2) η εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορεί να υπερπηδήσει το εμπόδιο της διδασκαλίας i) σε συγκεκριμένο χώρο (π.χ., σχολείο) ii) χρόνο μελέτης (όπως στην διδασκαλία πρόσωπο με πρόσωπο) και έτσι παρέχει τη δυνατότητα σε άτομα αποκλεισμένα από τη συμβατική εκπαίδευση να έχουν πρόσβαση στη γνώση που επιθυμούν ή σε μαθητές που παρακολουθούν το συμβατικό σχολείο να επεκτείνουν και να καλύψουν σύγχρονες εκπαιδευτικές ανάγκες.

Ο Holmberg (1995, όπ. αναφ. στον Λιοναράκη, 2005, σελ. 24) υποστηρίζει ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση καλύπτει τις περισσότερες μορφές εκπαίδευσης όλων των επιπέδων, κατά τις οποίες οι σύμβουλοι – καθηγητές (tutors) δεν είναι παρόντες με συνεχή και άμεση επιτήρηση των σπουδαστών σε αίθουσες διδασκαλίας ή στους ίδιους χώρους ωστόσο οι σπουδαστές ωφελούνται από το σχεδιασμό, την καθοδήγηση και τη διδασκαλία του εκπαιδευτικού φορέα.

Σύμφωνα με τον Λιοναράκη (2001) η «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» αποτελεί μια συγκεκριμένη μεθοδολογία ευέλικτης και αλληλεπιδραστικής πολυμορφικής μάθησης. Την παιδαγωγική διάσταση της εξάε η οποία σχετίζεται με την πολυμορφικότητα της επισημαίνει ο Λιοναράκης (1998, όπ. αναφ. στον Λιοναράκη 2001, σελ. 40) υποστηρίζοντας ότι «αυτό που έρχεται να αντικαταστήσει την έννοια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης να την εμπλουτίσει και την μεταμορφώσει σε μια διαδικασία ποιοτικής εκπαίδευσης είναι η ποικιλία στα μέσα εκπαίδευσης και επικοινωνίας και ο πλουραλισμός στις αρχές διδασκαλίας και μάθησης. Αυτή η πολυμορφικότητα απορρίπτει την αρχή «το μέσο για το μέσο» και προκρίνει το μέσο ως εργαλείο μετάδοσης και επεξεργασίας της γνώσης».

Ειδικότερα, σε μια εννοιολογική προσέγγιση του όρου «πολυμορφική εκπαίδευση» ο Λιοναράκης χαρακτηριστικά αναφέρει:

«Η πολυμορφική εκπαίδευση προτείνεται ως όρος, ο οποίος οριοθετεί τη διάσταση της απόστασης μέσα σε ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο προσεγγίσεων α) ποιότητας και β) χρήσης μέσων κι εργαλείων. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση από τη φύση της θα πρέπει να περιέχει εκπαιδευτικό υλικό προσανατολισμένο στη μάθηση και τη διδασκαλία. Τα μέσα που χρησιμοποιεί (έντυπο υλικό, οπτικοακουστικά, νέες τεχνολογίες κ.ά.) δε βασίζονται πάντα σε μία ποιοτική προσέγγιση. Από τη στιγμή όμως που τα δεδομένα αυτά καλύπτονται και η εκπαίδευση από απόσταση καλύπτει όχι μόνο τα μέσα, αλλά και τις αρχές μάθησης και διδασκαλίας, τότε διαφοροποιείται και δύναται να καλείται πολυμορφική εκπαίδευση. Έτσι, ο όρος «πολυμορφική εκπαίδευση» λαμβάνει μια ιδιαίτερη αξία και υποδηλώνει την ποιοτική εκπαίδευση που λειτουργεί με αρχές μάθησης και διδασκαλίας σε ένα εξ αποστάσεως περιβάλλον».

(Lionarakis, 1998, όπ. αναφ. στον Λιοναράκη, 2006, σελ.13)

Το LAMS είναι ένα νέο Διαδικτυακό εργαλείο σύστημα – εργαλείο δημιουργίας, διαχείρισης και εποπτείας ψηφιακών μαθημάτων για δια ζώσης, μεικτή και εξ αποστάσεως μάθηση. Παρέχει ένα ιδιαίτερα διαισθητικό οπτικό περιβάλλον δημιουργίας ακολουθιών μαθησιακών δραστηριοτήτων που μπορούν να περιλαμβάνουν ατομικές δραστηριότητες, δραστηριότητες σε μικρές ομάδες και δραστηριοτήτων με την ολομέλεια μιας εκπαιδευτικής ομάδας. Το LAMS μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αυτόνομο σύστημα ή σε συνδυασμό με άλλα Συστήματα Διαχείρισης Μάθησης (LMS) όπως Moodle, Sakai, .LRN, WebCT και το BlackBoard. (Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο, Εκπαιδευτικές Κοινότητες και Ιστολόγια, Ψηφιακά μαθήματα - Κοινότητα LAMS Ελλήνων εκπαιδευτικών, χ.χ).

Οι Παπαδάκης, Φακιολάκης, Ρώσσιου & Πασχάλης χαρακτηριστικά αναφέρουν:

«το LAMS παρέχει στους εκπαιδευτικούς ένα ιδιαίτερα εύχρηστο και καλαίσθητο εικονικό περιβάλλον συγγραφής ακολουθιών μαθησιακών δραστηριοτήτων (learning activities). Στο περιβάλλον του Συγγραφέα - εκπαιδευτικού ένα σύνολο δραστηριοτήτων μάθησης του δίνουν τη δυνατότητα να δημιουργεί σχέδια μάθησης και σενάρια διδασκαλίας με μορφή διαγραμμάτων ροής της αλληλουχίας των μαθησιακών δραστηριοτήτων. Μέσα από το περιβάλλον του Επόπτη ο εκπαιδευτικός μπορεί να δει κάθε χρονική στιγμή την πορεία του εκπαιδευόμενου στο μαθησιακό υλικό, να κατεβάσει τα παραδοτέα του κ.λ.π».

(2012., σελ.1)

Η υπόθεση μας βασίζεται στο γεγονός ότι, εάν γίνει μια πρώτη προσέγγιση του μαθήματος της ελληνικής γλώσσας στο σχολείο οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να συνεχίζουν να εμπλουτίζουν μόνοι τους τις γνώσεις τους μελετώντας στο σπίτι μια ακολουθία μαθησιακών δραστηριοτήτων που αναρτώνται στο περιβάλλον του LAMS. Με τον τρόπο αυτό παράλληλα εξοικειώνονται και με τις προηγμένες τεχνολογίες μάθησης και αντιλαμβάνονται τα οφέλη που μπορούν να έχουν από τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση με τη συμμετοχή τους σε προγράμματα δια βίου μάθησης. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ενίσχυση και η ενθάρρυνση από την πλευρά του εκπαιδευτή και η δυνατότητα επικοινωνίας μαζί του στην περίπτωση που έχουν κάποιο πρόβλημα στην κατ' οίκον μελέτη τους.

Η έρευνα η συγκεκριμένη καθίσταται σημαντική, διότι σε πιλοτικό στάδιο μπορεί να αποτελέσει την αρχή για να εμπλουτιστεί η εκπαίδευση ενηλίκων που παρέχεται στα Σ.Δ.Ε με την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Επιπλέον μέχρι σήμερα δεν έχουν γίνει έρευνες για τη δυνατότητα διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στα Σ.Δ.Ε με την αξιοποίηση προηγμένων εκπαιδευτικών τεχνολογιών μάθησης, όπως είναι το LAMS.

Το ερευνητικό ερώτημα που τέθηκε ήταν: «Μπορεί η εκπαιδευτική τεχνολογία μέσω του LAMS να βοηθήσει τους μαθητές που χάνουν μαθήματα λόγω εμποδίων που αντιμετωπίζουν να καλύψουν αυτά τα κενά μελετώντας μόνοι τους από το σπίτι με κατάλληλες ακολουθίες μαθησιακών δραστηριοτήτων;

3. Μεθοδολογία

Οι εκπαιδευόμενοι έχουν κενά στην ελληνική γλώσσα όσον αφορά στην προσέγγιση του κειμένου, στην παραγωγή γραπτού λόγου καθώς και στη χρήση των μερών του λόγου. Με βάση αυτά τα κενά σχεδιάσαμε μαθήματα με βάση το μοντέλο της μεικτής εκπαίδευσης. σύμφωνα με τον McDonald (2006, όπ. αναφ. στον Δαούση, 2012, σελ. 25) προβλέπει ότι η διδασκαλία περιέχει τμήματα που πραγματοποιούνται με την κλασική τεχνική (πρόσωπο με πρόσωπο) και τμήματα τα οποία πραγματοποιούνται μέσω διαδικτύου. Η μάθηση συντελείται μέσω της αλληλεπίδρασης των ανθρώπων (εκπαιδευομένων – εκπαιδευτή, εκπαιδευομένων μεταξύ τους) και του εκπαιδευτικού υλικού μέσω μαθησιακών δραστηριοτήτων.

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε είναι η μελέτη περίπτωσης γιατί σύμφωνα με τον Robson (2010, όπ. αναφ. στην Λιναρδάτου, 2012, σελ. 17) πρόκειται για μια καλά εδραιωμένη ερευνητική στρατηγική, όπου το επίκεντρο είναι σε μια περίπτωση (η οποία ερμηνεύεται με μεγάλη ευρύτητα, ώστε να περιλαμβάνει την περίπτωση ενός μεμονωμένου ατόμου, μιας ομάδας, ενός περιβάλλοντος, ενός οργανισμού κ.λ.π) καθαυτή, ενώ λαμβάνεται παράλληλα υπόψη και το πλαίσιο της. Περιλαμβάνει πολλαπλές μεθόδους συλλογής δεδομένων.

Δημιουργήσαμε τρεις (03) κατάλληλες ακολουθίες μαθησιακών δραστηριοτήτων οι οποίες ήταν: μια για εξοικείωση με το περιβάλλον του LAMS (Εισαγωγή στο περιβάλλον μάθησης του LAMS) και δύο για το μάθημα της ελληνικής γλώσσας. 1) Η χρήση των επιθέτων στον αφηγηματικό λόγο, 2) Α. Σαμαράκης. Ζητείται ελπίς.). Οι ακολουθίες είναι διαθέσιμες στο διεθνές αποθετήριο του LAMS (lamscommunity.org/lamscentral/).

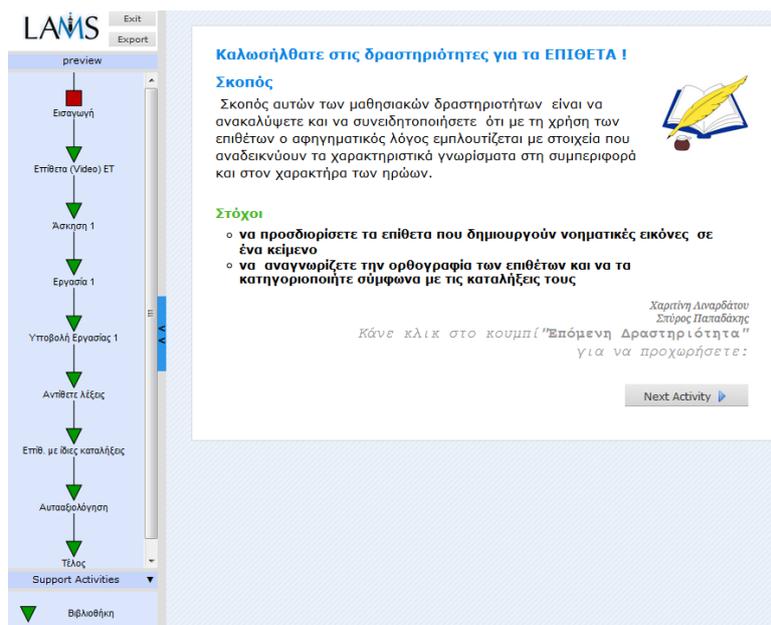
Το πείραμα έγινε το εκπαιδευτικό έτος 2012-2013 στο Σ.Δ.Ε Αχαρνών σε 25 εκπαιδευόμενους του Α' κύκλου (15 άνδρες και 11 γυναίκες) ηλικίας από 20 - 64 ετών, οι οποίοι παρακολουθούσαν το μάθημα της ελληνικής γλώσσας. Σε όσους επιθυμούσαν ανοίχτηκαν λογαριασμοί πρόσβασης στο LAMS και τα μαθήματα δημοσιεύθηκαν και στο Διεθνές Αποθετήριο του LAMS (Σχήμα 1).

The screenshot shows the 'Sequence Information' page in LAMS. It includes fields for Sequence, Description, Language, LAMS Version, and License. The description is in Greek and details the course content, including the author's name (A. Samarakis) and the title 'Ζητείται Ελπίς (Δίλημμα)'. Below the text is an 'Author view' diagram showing a flow of activities: 'Εισαγωγή' leads to 'Προσδ. Αποστ.', which leads to 'Ζητείται Ελπίς'. From 'Ζητείται Ελπίς', the flow goes to 'Ο Συγγραφέας', then to 'Υποβολή Παρήλητης', which leads to 'Ερωτ. για Σαμαράκη', 'Ερωτ. & Απαντ. 1', and 'Ερωτ. & Απαντ. 2'. 'Ερωτ. & Απαντ. 2' leads to 'Υποβολή Ιστορίας', which leads to 'Εξελογικές Ασκήσεις'.

Σχ.1: Το περιβάλλον του Διεθνούς Αποθετηρίου της κοινότητας του LAMS

Τα στάδια που ακολουθήσαμε είναι τα εξής:

1. Ετοιμάσαμε και ανεβάσαμε στο LAMS ένα ψηφιακό πολυμορφικό υλικό το οποίο αφορά στην εξ αποστάσεως διδασκαλία δύο διδακτικών ενοτήτων: 1) η χρήση των επιθέτων στον αφηγηματικό λόγο και 2) Α. Σαμαράκης «Ζητείται ελπίς» και στις οποίες δίνονται τα προσδοκώμενα αποτελέσματα καθώς και βήμα, βήμα οδηγίες για την εκπόνηση των μαθησιακών δραστηριοτήτων. Οι εκπαιδευόμενοι κινητοποιούνται μέσα από τη χρήση Video, ιστοσελίδων και υλικού από το YouTube να ερευνησουν προτού απαντήσουν στις δραστηριότητες.
2. Καταρχήν έγινε μια πρώτη προσέγγιση του μαθήματος στο σχολείο, διαζώσης. Ειδικότερα οι μαθησιακοί στόχοι του μαθήματος αξιοποιήθηκαν και εφαρμόστηκαν μέσα στην τάξη.
3. Στη συνέχεια τους δόθηκαν οδηγίες για τη χρήση του LAMS και προαιρετικά να κάνουν εξ αποστάσεως ένα εισαγωγικό μάθημα (Το περιβάλλον μάθησης του LAMS).
4. Το πρώτο μάθημα (Η χρήση των επιθέτων στον αφηγηματικό λόγο) έγινε μέσα στο εργαστήριο της πληροφορικής. Εκεί οι εκπαιδευόμενοι είχαν τη δυνατότητα να εξοικειωθούν με τη συγκεκριμένη πλατφόρμα καθώς και για το εμπλουτισμένο περιεχόμενο του μαθήματος (Σχήμα 2).
5. Στο δεύτερο μάθημα (Α. Σαμαράκης, «Ζητείται ελπίς») έκαναν την ακολουθία των μαθησιακών δραστηριοτήτων χρησιμοποιώντας κατ' οίκον την πλατφόρμα του LAMS.

Σχ.2: Το περιβάλλον μάθησης στο LAMS

Οι μέθοδοι συλλογής δεδομένων που εφαρμόστηκαν είναι οι ημιδομημένες συνεντεύξεις, το ερωτηματολόγιο και η συστηματική παρατήρηση όσον αφορά στην καταγραφή του ενδιαφέροντος και της ανταπόκρισης που είχαν οι εκπαιδευόμενοι.

4. Αποτελέσματα

Με βάση την παρατήρηση που έγινε και τα αρχεία καταγραφής του συστήματος του LAMS διαπιστώνεται ότι:

Και στα τρία μαθήματα ανταποκρίθηκαν επτά (07) εκπαιδευόμενοι (02 άνδρες και 05 γυναίκες). Από τις συνεντεύξεις, τα σημαντικότερα αποτελέσματα που προέκυψαν είναι τα ακόλουθα:

Πρώτη περίπτωση: Εκπαιδευόμενη 1 (E1), ηλικίας 46 - 55 χρονών, έγγαμη, ασχολείται με τα οικιακά. Θεωρεί ότι τον Η/Υ τον χειρίζεται λίγο. Χρησιμοποιεί το διαδίκτυο από το σπίτι για αναζήτηση πληροφοριών. Στο παρελθόν δεν είχε άλλη εκπαιδευτική εμπειρία εξ αποστάσεως μέσω του internet.

Δεύτερη περίπτωση: Εκπαιδευόμενη 2 (E2), ηλικίας 36 - 45 χρονών, έγγαμη, ασχολείται με τα οικιακά και είναι άνεργη. Θεωρεί ότι χειρίζεται λίγο τον Η/Υ. Χρησιμοποιεί το διαδίκτυο από το σπίτι για επικοινωνία μέσω Facebook και για αναζήτηση πληροφοριών. Στο παρελθόν δεν είχε άλλη εκπαιδευτική εμπειρία εξ αποστάσεως μέσω του internet.

Τρίτη περίπτωση: Εκπαιδευόμενος 3 (E3), ηλικίας 46 - 55 χρονών, έγγαμος, είναι αυτοαπασχολούμενος. Θεωρεί ότι χειρίζεται πολύ τον Η/Υ. Χρησιμοποιεί το διαδίκτυο στο σπίτι για αναζήτηση πληροφοριών καθώς και για επαγγελματικούς λόγους. Στο παρελθόν δεν είχε άλλη εμπειρία εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μέσω του internet.

Τέταρτη περίπτωση: Εκπαιδευόμενη 4 (E4), ηλικίας κάτω των 35 ετών, άγαμη και άνεργη. Θεωρεί ότι χειρίζεται τον Η/Υ πάρα πολύ. Χρησιμοποιεί το διαδίκτυο από το σπίτι για λόγους διασκέδασης, επικοινωνίας μέσω Facebook, αναζήτησης πληροφοριών, εκπαίδευσης. Δεν είχε άλλη φορά στο παρελθόν εμπειρία εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μέσω του internet.

Πέμπτη περίπτωση: Εκπαιδευόμενη 5 (E5), ηλικίας 46 - 55 χρονών, διαζευγμένη και άνεργη. Θεωρεί ότι χειρίζεται πάρα πολύ τον Η/Υ. Χρησιμοποιεί το διαδίκτυο από το

σπίτι για λόγους διασκέδασης, επικοινωνίας μέσω Facebook, αναζήτησης πληροφοριών, εκπαίδευσης. Δεν είχε στο παρελθόν εμπειρία εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μέσω του internet.

Την εμπειρία που είχαν στην προσέγγιση του κειμένου του Α. Σαμαράκη, «Ζητείται ελπίς» μέσω του LAMS, την περιγράφουν ως εξής:

Πρώτη περίπτωση: Η Ε1 θεωρεί ότι της φάνηκε «ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα και χρήσιμη αφού αξιοποιώντας τον προσωπικό μου χώρο και χρόνο μου δίνεται η ευκαιρία να αυξήσω τις γνώσεις μου και ταυτόχρονα να αυξήσω τις δεξιότητές μου στη χρήση του Η/Υ». Η χρήση του LAMS, την βοήθησε πάρα πολύ στην κατανόηση του κειμένου.

Δεύτερη περίπτωση: Η Ε2 θεωρεί ότι: «είναι μια όμορφη εμπειρία και εκπαιδευτική συγχρόνως. Βοηθάει στο να προσπαθείς να μάθεις και να μεις σε σκέψη με τον καλύτερο τρόπο». Η χρήση του LAMS, την βοήθησε πάρα πολύ στην κατανόηση του κειμένου.

Τρίτη περίπτωση: Ο Ε3 θεωρεί ότι: «μετά τη «Νέα Παιδαγωγική, του Ν. Καζαντζάκη» και το «Θαλασσινό τριφύλλι, του Ο. Ελύτη» (κειμένα που δόθηκαν στην τάξη και επεξεργάστηκαν στο LAMS) η εμπειρία του μαθήματος δεν ήταν πρωτόγνωρη. Εξακολουθεί να είναι ευχάριστη και δημιουργική. Σε αυτό πιστεύω πως συντελεί η προϋπάρχουσα προσοχή και συμμετοχή που δίνεται στη διεξοδική ανάλυση που γίνεται στην τάξη από την καθηγήτρια που μάς παραδίδει το μάθημα». Η χρήση του LAMS, τον βοήθησε λίγο στην κατανόηση του κειμένου και αιτιολογεί. «Το LAMS συμβάλλει στο να κατανοηθεί «λίγο» καλύτερα το μάθημα, λόγω του χρόνου που δίνεται για την επεξεργασία του, και του χρόνου που έχει κάποιος στη διάθεσή του, για να απαντήσει στα ερωτήματα και στις ασκήσεις. Πάρα πολύ κατανοείται το μάθημα από τις αναλύσεις της καθηγήτριας μου στην αίθουσα του μαθήματος στο σχολείο, εκεί όπου απαντώνται και λύνονται οι απορίες μου».

Τέταρτη περίπτωση: Η Ε4 θεωρεί ότι: «ήταν μια εμπειρία που τη θεωρώ διαφορετική και χρήσιμη γιατί δουλεύεις μόνος σου και μπορείς να συγκεντρωθείς περισσότερο στις δραστηριότητες. Επίσης έχεις περισσότερο χρόνο». Δεν συνάντησε δυσκολίες. Η χρήση του LAMS, την βοήθησε πάρα πολύ στην κατανόηση του κειμένου.

Πέμπτη περίπτωση: Η Ε5 θεωρεί ότι: «στην αρχή η εμπειρία ήταν λίγο δύσκολη όμως στη συνέχεια μου άρεσε πάρα πολύ. Ελπίζω να γίνουν και άλλα τέτοια μαθήματα». Όσον αφορά στις δυσκολίες που συνάντησε απάντησε «την πρώτη φορά δυσκολεύτηκα, γρήγορα όμως ξεπέρασα τα εμπόδια». Η χρήση του LAMS, την βοήθησε πολύ στην κατανόηση του κειμένου.

Όσον αφορά στο ενδιαφέρον για την παρακολούθηση των μαθημάτων μέσω του LAMS, προέκυψαν τα εξής:

Πρώτη περίπτωση: Η Ε1 απάντησε ότι: «Δεν συνάντησα ιδιαίτερες δυσκολίες δεδομένου ότι το Lams είναι εύχρηστο ακόμα και για αρχάριους χρήστες. Εντούτοις μια πρακτική δυσχέρεια μου προέκυψε λόγω των ελλιπών γνώσεων που έχω στην αγγλική γλώσσα». Θα της άρεσε να συνεχίσει να παρακολουθεί μαθήματα στην ελληνική γλώσσα μέσω του LAMS. Ο λόγος είναι «γιατί πιστεύω ότι βοηθάει ουσιαστικά στην απόκτηση γνώσεων χωρίς να κουράζει τον μαθητευόμενο».

Δεύτερη περίπτωση: Η Ε2 απάντησε ότι συνάντησε δυσκολίες «λίγο στη Γραμματική. Θέλω λίγο να τα διαβάσω και να τα επαναλάβω για να τα θυμηθώ». Θα της άρεσε να συνεχίσει να παρακολουθεί μαθήματα στην ελληνική γλώσσα μέσω του LAMS. Ο λόγος που αναφέρει είναι: «για να μάθω όσο γίνεται περισσότερα».

Τρίτη περίπτωση: Ο Ε3 δεν συνάντησε κάποιες δυσκολίες στη προσέγγιση του μαθήματος. Θα του άρεσε να συνεχίσει να παρακολουθεί μαθήματα στην ελληνική γλώσσα μέσω του LAMS. Ο λόγος είναι ότι «η εξοικείωση λόγω επαγγέλματος με τον υπολογιστή, σε συνδυασμό με την μακροχρόνια αποχή από τα βιβλία καθιστούν

την οθόνη του υπολογιστή πιο «ελκυστική». Στο LAMS τα μαθήματα είναι καταναμημένα σε ενότητες όπου συγκεκριμένες ερωτήσεις θέλουν συγκεκριμένες απαντήσεις (συνήθως συνδυαστικές) δίνοντας τη δυνατότητα και το χρόνο πριν τις απαντήσεις να συγκροτηθεί η σκέψη. Θα μπορούσαμε να πούμε πως καθιστά κατά κάποιο τρόπο ελεγχόμενο τον τρόπο σκέψης και επεμβαίνει «θεραπευτικά» σε τυχόν δυσλειτουργία αυτού του τρόπου».

Τέταρτη περίπτωση: Η Ε4 απάντησε ότι θα της άρεσε να συνεχίσει να παρακολουθεί μαθήματα στην ελληνική γλώσσα μέσω του LAMS για εκπαιδευτικούς λόγους. Επίσης θεωρεί ότι «το LAMS μπορεί να σε βοηθήσει αρκετά επειδή έχει πολλές ασκήσεις από τις οποίες οι περισσότερες έχουν γίνει ήδη στο σχολείο. Αλλά και να μην είχαν γίνει είναι πολύ εύκολες, κατανοητές και εύχρηστες. Φυσικά είναι αρκετά σημαντικές γιατί πραγματικά σε βοηθούν και σε εκπαιδεύουν. Είναι πολύ χρήσιμες ούτως ή άλλως διότι αν έχεις χάσει ένα μάθημα ή δεν έχεις κατανοήσει κάτι μπαίνεις, διαβάζεις και φρεσκάρεις αυτά που ίσως δεν θυμάσαι ή δεν γνωρίζεις».

Πέμπτη περίπτωση. Η Ε5 απάντησε ότι θα της άρεσε να συνεχίσει στο μέλλον να παρακολουθεί μαθήματα στην ελληνική γλώσσα μέσω του LAMS γιατί «μου άρεσε και είναι κάτι διαφορετικό. Εξασκεί το μυαλό μου».

Και τέλος, όσον αφορά στις προτάσεις για το μέλλον, πρότειναν τα ακόλουθα.

Πρώτη περίπτωση, η Ε1: «Επειδή τα αγγλικά με δυσκολεύουν να υπάρχει μόνο στα ελληνικά».

Δεύτερη περίπτωση, η Ε2: «Συνάντησα δυσκολία να καταλάβω τα αγγλικά και χρειάστηκα τη βοήθεια των παιδιών μου για να καταλάβω τις οδηγίες».

Τρίτη περίπτωση, ο Ε3: «Βρίσκω τη διαδικασία εκμάθησης πάρα πολύ αποδοτική. Ίσως αργότερα που θα έχω αποκτήσει περισσότερες γνώσεις και εμπειρία, να μπορώ κι εγώ να διακρίνω αν χρειάζεται βελτίωση κάποιο μάθημα».

Τέταρτη περίπτωση, η Ε4: «Θα ήθελα περισσότερες ασκήσεις γραμματικής. Επίσης τους κανόνες θα ήθελα για να τους θυμόμαστε να είναι σαν υποδείξεις (tips)».

Πέμπτη περίπτωση, η Ε5: «Συνεχίστε έτσι, μου αρέσει πολύ».

Συμπεράσματα

Υπάρχουν στα Σ.Δ.Ε εκπαιδευόμενοι που χρησιμοποιούν Η/Υ κυρίως για τους εξής λόγους: 1) Επικοινωνία μέσω του Facebook, 2) Διασκέδαση 3) Επαγγελματικοί λόγοι. Κανένας εκπαιδευόμενος μέχρι τώρα δεν είχε αξιοποιήσει μέχρι τότε το Διαδίκτυο για εκπαίδευση. Με αυτή την πρακτική τους δόθηκε η δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τον Η/Υ για εκπαιδευτικούς σκοπούς και να εξοικειωθούν με μαθησιακές δραστηριότητες εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Αρκετοί εκπαιδευόμενοι θεωρούν ότι μέσω αυτής της πρακτικής την οποία χαρακτηρίζουν ως ευχάριστη και δημιουργική απασχόληση, τους κινητοποιήθηκε το ενδιαφέρον για να ασχοληθούν περισσότερο με το μάθημα της ελληνικής γλώσσας. Επισημαίνουν, επίσης, ότι με τη συγκεκριμένη πρακτική έχουν τη δυνατότητα να σκεφτούν αξιοποιώντας τον προσωπικό τους χώρο και χρόνο. Ειδικότερα, αναπτύσσεται η κριτική τους σκέψη γιατί έχουν το χρόνο να απαντούν σε ερωτήματα και σε ασκήσεις αυτοαξιολόγησης έχοντας ταυτόχρονα προσωπική ανατροφοδότηση. Θεωρούν ότι είναι χρήσιμο να έχει προηγηθεί ένα εισαγωγικό μάθημα στην τάξη και το μάθημα μέσω του LAMS να έρχεται συμπληρωματικά. Οι εκπαιδευόμενοι μένουν ιδιαίτερα ικανοποιημένοι από το γεγονός ότι μπορούν να μελετήσουν και να κάνουν ασκήσεις που έχασαν λόγω της απουσίας τους από την τάξη. Αυτό τους βοηθάει να μην έχουν κενά και να μην δυσκολεύονται στα επόμενα μαθήματα.

Μια δυσκολία που αντιμετώπισαν αφορά στη χρήση της αγγλικής γλώσσας και για αυτό προτείνουν όλες οι οδηγίες στο LAMS να είναι στην ελληνική γλώσσα. Επίσης

ζητούν περισσότερες ασκήσεις γραμματικής οι οποίες να συνοδεύονται από γενικούς κανόνες.

Μελλοντικές ενέργειες

Ως επέκταση της έρευνας μας θεωρούμε ότι: α) Θα αξιοποιήσουμε τη δυνατότητα για εξ αποστάσεως ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες και θα εμπλουτίσουμε τις μαθησιακές δραστηριότητες με βάση τις προτάσεις των εκπαιδευομένων, β) Θα εφαρμοστεί η συγκεκριμένη μέθοδος και σε άλλα Σ.Δ.Ε, γ) Θα αναπτυχθούν αντίστοιχα και άλλες ακολουθίες πιο εμπλουτισμένες.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας. Ανακτήθηκε την 1 Ιουνίου 2013 από τον δικτυακό τόπο: <http://www.gsae.edu.gr/el/geniki-ekpaidefsi-enilikon/deyteri-efkairia/s-d-e-sxoleia-deyteris-efkairias/mathe-gia-ta-sxoleia-deyteris-efkairias>
- Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, Φιλοσοφία και πρόγραμμα σπουδών ΣΔΕ. Ανακτήθηκε την 1 Ιουνίου 2013 από τον δικτυακό τόπο: <http://www.gsae.edu.gr/el/geniki-ekpaidefsi-enilikon/deyteri-efkairia/s-d-e-sxoleia-deyteris-efkairias/filosofia-kai-programma-spoudon>
- Δαούσης, Δ. (2012) Σχεδίαση, ανάπτυξη, υλοποίηση και αξιολόγηση ενός συστήματος εξ αποστάσεως εκπαίδευσης: Μελέτη περίπτωσης του συστήματος Moodle για την υποστήριξη της ΘΕ ΠΛΗ37 του ΕΑΠ. Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία. Πάτρα: Ε.Α.Π
- Καραλής, Θ. (2013) Κίνητρα και εμπόδια για τη συμμετοχή των ενηλίκων στη δια βίου εκπαίδευση. Αθήνα: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, ΙΝΕ ΓΣΕΕ.
- Λιναρδάτου, Χ. (2012) Ο ρόλος της Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης σε άτομα κοινωνικά αποκλεισμένα. Μελέτη περίπτωσης, οι κρατούμενοι (Διπλωματική εργασία) Πάτρα: Ε.Α.Π
- Λιοναράκης, Α.(2001). Ανοικτή και εξ αποστάσεως πολυμορφική εκπαίδευση. Προβληματισμοί για μια ποιοτική προσέγγιση διδακτικού υλικού. Στο: Α. Λιοναράκης (επιστ. επιμ.). *Απόψεις και προβληματισμοί για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*. Αθήνα: Προπομπός
- Λιοναράκης, Α. (2006). Η θεωρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και η πολυπλοκότητα της πολυμορφικής της διάστασης. Στο: Α. Λιοναράκης (επιμ.). *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Στοιχεία θεωρίας και πράξης*. Αθήνα: Προπομπός
- Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο. Ψηφιακά μαθήματα, Κοινότητα LAMS ελλήνων εκπαιδευτικών. Ανακτήθηκε την 3 Ιουνίου 2013 από τον δικτυακό τόπο <http://blogs.sch.gr/groups/lams/>
- Παπαδάκης, Σ., Φακιολάκης, Γ., Ρώσιου, Ε., Πασχάλης, Γ., (2012) Αξιοποίηση Συστήματος Διαχείρισης Μαθησιακών Δραστηριοτήτων στη διδακτική της πληροφορικής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ανακτήθηκε την 3 Ιουνίου 2013, από την ιστοσελίδα <http://pdkap.sch.gr/praktika2012/ergasies/10-PapadakisW.pdf>
- Rogers A., (2002) Εκπαίδευση Ενηλίκων. Αθήνα: Μεταίχμιο
- Ξυδιάς, Γ., Μανούσου, Ε. (2012) Η δυναμική εξέλιξη και οι προοπτικές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για το περιβάλλον και την αειφορία. Στο: 6^ο Συνέδριο ΠΕΕΚΠΕ υπό την αιγίδα του ΥΠΑΙΘΠΑ του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και του Δήμου Θεσσαλονίκης.
- Χουλιάρη, Ε., Λιοναράκης, Α., Σπανακά, Α., (2011) Η έννοια της πολυμορφικότητας στο εξαιδ. διδακτικό υλικό: θεώρηση, σχεδιασμός, ζητήματα εφαρμογής. (The concept of the multifunctionality in open and distance learning didactic material: consideration, planning, implementation issues) στο *6th International Conference in Open & Distance Learning, Loutraki, Greece*.